

Effata, altijd een beetje pelgrimstocht?

Ik had me die reis naar de stichtingsplaatsen van de redemptoristen wel wat anders voorgesteld: een bedevaart, een groepsreis met Effatamensen, gaan kennismaken met de spiritualiteit van de redemptoristen? Ik wist al wel dat het ontstaan van de redemptoristen sterk Italiaans, en dan nog met verf uit de streek van Napels, gekleurd is, maar ik had ook altijd gedacht dat het overschrijden van de Alpen, wat minder gevoel, extase en twijfel had meegebracht. Maar uit de verhalen over vroeger bleek dat niet, en voor wie die verhalen echt beleefd heeft, is het vertellen alleen, bijv. over de boetegordel (cilicium) al een catharsis, waar rust en slaap van terugkeren.

Het is een bijbelse reis geworden, in een streek met scherpe dalen en kale bergen, vol notenbomen, vijgenbomen, olijven, wijngaarden, hazelaars, geteisterd door de aardbeving van 1980, heropgebouwd zodat het er bijna té netjes uit ziet. Bijbels als het beeld van de jonge herder die als een woedende Christus, de schapen langs de drukke weg omhoog naar de stal drijft, met lome honden en de gehaaste auto's als dreigende wolven. Een herder die geen oog meer heeft voor het schaap met de gespalkte poot, ... of is dat maar schijn?

Nog een klein detail: mijn verhaal vertelt niet de levensloop van San Alfonso en San Gerardo: dat moet je maar elders lezen!

Voor mij begint de tocht naar de stichtingsplaatsen van de redemptoristen in de streek rond Napels pas op de tweede dag met het bezoek aan de grot waar Alfonsus de Liguori ging bidden.

Maar voor het zover was hebben we op **6 juli** een voorspoedige reis gemaakt: vroeg opstaan, met de trein naar Zaventem en een vlucht van twee uur naar Napels. Zoals voorspeld is het er warm, maar de bus die ons naar Scala in de bergen brengt heeft airconditioning, zoals trouwens alle andere bussen die we zullen gebruiken. Wij: dat zijn Guido, Fons en Chrisje, Jean en Lut, Wouter en Lou, Chris, Dirk, Magda, Sus en Suz, Els, Bernadette en Elien, Nicole, André (pater André Schotsmans, rector van Wittem) en Ludwin. Jelle staat ons in Napels op te wachten en zal op de reis onze gids en leidsman zijn. Eerst rijden we door de vlakte waarin Napels ligt en waarin de Vesuvius als een eenzame reus oprijst, dan gaat de rit door de Amalfitaanse bergen, steeds hoger langs een adembenemend panorama van het ene dorp naar het andere tot in **Scala**. De bus zet ons af in het dorp, want de weg naar de Casa di Anastasio waar we drie dagen zullen verblijven, is enkel voor gewone auto's toegankelijk. Jelle gaat de sleutels halen in het klooster van de redemptoristen. Voor ons is er tijd voor een eerste kennismaking met de plaatselijke 'bar' en voor een nieuwsgierige blik naar het klooster van de redemptoristinnen, dat hier ontstond op de plaats van de eerste vestiging door Maria Celeste Crostarosa. Als Jelle de sleutels eindelijk bemachtigd heeft klimmen we hoger op met pak en zak. De Casa di Anastasio is het stichtingshuis van de redemptoristen: er blijft een kleine kapel met doksaal (dat ook als slaapzaal dienst deed) en een keuken met haard en bakoven over. Naast de oven heeft broeder Vitus Curzio in de muur het eerste ontwerp van het 'wapenschild' van de redemptoristen gekrast: een kruis op een berg met lans en spons ernaast. Kapel en keuken zijn nu opgenomen in het eenvoudige verblijf met eetplaats, keuken, veranda en op de eerste verdieping een aantal slaapkamers voor twee à vier personen. Er is een probleem: er is geen warm water beschikbaar, dus douchen moet met koud water: zo duurt een douche niet heel lang! De kamers worden verdeeld, de slaapplekken ingericht, inkopen gedaan (witte en rode wijn, koffie, water en al wat er nodig is voor het bestaan...) maar gemakkelijks halve gaan we eten in de Albergo La Margherita, beneden in het dorp: dat wil zeggen dat we nadien terug naar boven mogen klimmen: trappen=scala! Het eten is wel lekker in de Albergo, vlot en vriendelijk bediend, met pasta natuurlijk! 's Nachts is er het eerste onweer: dat zullen we bijna dagelijks hebben: het brengt verfrissing.

7 juli: De broodhalers hebben hun werk gedaan: er is vers brood met boter en jam, yoghurtjes met en zonder fruit en koffie of thee. Koffiefilters zijn er niet, dus behelpen we ons met wegwerp-washandjes die Lou heeft meegebracht. Lut heeft de tafel op de veranda versierd met bloemen uit de omgeving: het is er gezellig zitten in de frisse morgen.

Na het ontbijt gaan we op bezoek naar de **grot van Sint Alfonsus**, en daar begint mijn reis...

Rond en over de grot - het is eerder een moeilijk bereikbare overhangende rots geweest - is rond 1912 een kapel gebouwd, die trouwens onlangs werd gerestaureerd. Stel je Sint Alfonsus voor geknield in deze grot, biddend om klaarheid over zijn werk en de congregatie en er mediterend visioenen van de Maria krijgend, misschien ook genietend van het prachtige uitzicht over de

Amalfitaanse kust. In die kapel komen we biddend samen vóór Hem staan, voor onze **eerste viering**, nadat de klok heeft geluid, rond het altaar versierd door Lut met bessen van de Zweedse kornoelje (of is het de slangewortel?). Guido vertelt hoe Sint Alfonsus, gelovig maar gewetensvol, zich in deze grot terugtrok met de vraag: *“Hoe moet het verder met de orde?”* Over het leven van Sint Alfonsus is heel veel bekend, over het begin van de congregatie weinig omdat er blijkbaar discussie is over de stichting zelf. Het is dus goed dat we hier ter plekke komen kijken om de dingen goed te begrijpen. Om te begrijpen waarom broeder Vitus, de trouwe metgezel van Sint Alfonsus, de eerste symbolen van de orde in de muur naast de bakoven heeft gekrast: misschien zelfs omdat hij zo weinig te bakken had dat hij zijn tijd zo heeft doorgebracht? Om te begrijpen wat de spiritualiteit van Sint Alfonsus was, zijn passie: gewone mensen leren wat de kracht van het evangelie is. Om te begrijpen dat die man, verlaten van zijn andere metgezellen, alleen achtergebleven met broeder Vitus in de Casa di Anastasio een vierde gelofte invoerde: de gelofte van volharding. Om te luisteren naar Matteüs 11, 1-6: *‘...aan armen wordt de Goede Boodschap verkondigd’*: aan armen, blinden, kreupelen, lammen is er overvloedige verlossing beloofd, door het tastbare, de menswording komt de redding van de mensen nabij. Om na te denken over een aanpassing van de regel: mensen vinden die met de zorg van Alfonsus willen leven. Wij zingen samen het Tafelgebed (ja, we hebben de zangboekjes meegebracht!) en geven elkaar een emotionele vredeswens en vragen dat de Heer dit huis vol mensen, deze aarde wil grondvesten en wie goed luistert, begrijpt dat we ook bidden voor de toekomst van onze Effatagemeenschap.

’s Namiddags wandelen we naar **Amalfi**, dat wil zeggen we dalen de 1852 trappen (scala!) naar Amalfi af, een éenige tocht. Volgens Jelle zijn het er 2000, maar misschien hebben we er op het einde door het dreigende onweer wat overgeslagen. Het zijn er veel, heel veel, bijna teveel voor Lou, die een enorme inspanning heeft gedaan en dank zij de massagekunsten van Lut er weer bovenop raakt. In Amalfi zelf bereikt het onweer ons en we hebben juist nog de tijd om een ristorante binnen te vluchten. Uiteindelijk valt het er nog mee: ze hebben pasta, pizza, ijs en witte en rode wijn, zelfs bier! We bezoeken nog het museum (de vroegere Kruisbasilica uit 596), de kathedraal en de crypte (waar de schedel en de beenderen van Sint Andreas bewaard worden maar waar ze natuurlijk aan het werken zijn ...) en we keren terug met de lijnbus. Niemand heeft na die inspanning zin om ook nog Ravello te bezoeken hoewel er ook een pracht van een kerk staat volgens Jelle. We verfrissen ons (koude douche). Ondertussen zijn ook Henk, Marianne en Mat en An uit Nederland, die op trektocht zijn in de streek aangekomen. Allen samen eten we in de *‘Dolfinò’*, pizza aan de meter, lekker en overvloedig. En het wordt avond en het wordt nacht, maar eerst zingen we nog het Effatarepertorium voor onze *‘gasten’*.

8 juli. Na het ontbijt op ons terras, vertrekken we uit Scala naar **Pagani**. Daarvoor moeten we terug over de bergkam die de kust rond Amalfi scheidt van de vlakte waar ook Napels ligt. Pagani ligt daar ergens in de diepte en Henk vertelt over de tocht die hij vorig jaar te voet vanuit Scala naar Pagani heeft gemaakt. Ik bewonder hem in stilte. De busreis maakt dorstig en voor we het klooster binnen gaan, bezoeken we een typische bar: het is een gelegenheid om Jelle’s draagtas met het opschrift *‘Klooster Witterem ... inspirerend!’* te bewonderen. Effata kan ook zo’n draagtas maken met als opschrift misschien: *‘Effata: altijd een beetje werken, zingen, bidden, ...!’* Als we het klooster *‘binnengelaten’* zijn bezoeken we, met Katia als gids en Jelle als deskundige tolk, de kerk die in 1743 werd toegewijd aan de Aartsengel Michaël en die in 1933 werd gerenoveerd. Overal zijn verwijzingen naar de heiligen van de redemptoristen: San Alfonso in glas in lood, zijkapellen gewijd aan Sint Clemens, San Gerardo, Maria en in de kruisbeuk Maria van de Altijdurende bijstand met het altaar van de oude kerk waar Sint Alfonsus celebreerde. Maar vooral is er de kapel met **het graf van San Alfonso**, in marmer en onyx en zilver met een houten afbeelding van de heilige als bisschop, een urn met stoffelijke resten en reliekhouders met een stukje kraakbeen uit het oor en een stukje van de schedel. Een groepsfoto met en zonder Katia aan het graf van *‘onze’* heilige mag dus zeker niet vergeten worden en we zingen ook, hem ter ere. Van 1757 tot 1760 heeft Sint Alfonsus gewoond in Pagani: er is dus in het museum een schat aan herinneringen aan de heilige verzameld: kledij uit zijn bisschopstijd, zijn mijter, staf en ring (waarvan hij de diamant verkocht, om er goede werken mee te doen, en die verving door een glazen steentje, de kamer waarin hij leefde met een opening in de muur om steeds zicht te hebben op het Maria-altaar, aandenkens aan zijn priesterwijding en familieherinneringen, een zeer waardevolle kerststal in glaskeramiek, de klavecimbel waarop hij liederen maakte in de volkstaal, zijn kamer uit 1757 als bisschop die hij te groot en te comfortabel vond en dus verving door een kleinere kamer met kapel één verdieping hoger, afbeeldingen van de Madonna waarvan hij er zelf een geschilderd heeft, zijn boeken, zijn rolstoel en uiteindelijk het dodenmasker van een uitgemergelde doodzieke man, eerst

begraven in een eenvoudige houten kist en later, na de zaligverklaring in de zijkapel in de kloosterkerk. Wij tekenen het gastenboek en eten broodjes met ham en kaas onder het alziende oog van enkele illustere redemptoristen, onder meer Monseigneur Dechamps, ooit aartsbisschop van Mechelen en primaat van België.

's Namiddags voert de bus ons tot op 300 meter van de top van de **Vesuvius**: van daar af is het te voet verder klimmen op een weg van puimsteen. Het is er zeer commercieel en er zijn heel veel toeristen. Het ziet er allemaal nogal rustig en onecht uit, alleen een kleine rookpluim in de krater verradt dat het om een actieve vulkaan gaat. Wat wel echt is, is het onweer dat losbarst als ik juist terug beneden ben. Bliksems zie je niet, maar enkele donderslagen zijn héél reëel en de plensbui verrast velen die nog op weg naar de top zijn. Ik stel mij de vraag wanneer de tocht dan wel verboden wordt bij *'niet helder'* weer. Het museum te Napels zal voor een andere keer zijn.

Aangezien het eten in de *'Dolfino'* lekker was gaan we er terug voor het avondeten, nu meer op pasta gericht, je wordt het langzamerhand gewoon, maar de watermeloen is heerlijk!

Het is onze laatste avond in de Casa di Anastasio want morgen reizen we verder naar Materdomini: de kamers moeten opgeruimd worden, de valiezen en rugzakken gepakt, alles moet netjes achtergelaten worden.

9 juli. We nemen met spijt in het hart afscheid van ons zonnig terras en onze leefplek in Scala. Na een ontbijt met droge koekjes (de bakker komt op zondag pas na 9.00 uur!) en de laatste poetsbeurt van onze *'residentie'* gaan we bergaf met pak en zak, nu heel wat gemakkelijker dan bij aankomst. Ook de reis over de Amalfitaanse bergen naar de laagvlakte aan de andere kant doen we voor de laatste keer, we beginnen de moeilijke punten en mooie vergezichten te kennen en verwachten al op voorhand dat de buschauffeur - hoe bekwaam zijn die mannen - met luid getoeter de zondagschauffeurs van zijn komst zal verwittigen.

We bezoeken eerst de **ruines van Pompeï**, een must voor al wie Napels of omgeving bezoekt. Eerst drinken we ons wat moed in met Peppessi, water of koffie con grappa, en dan is het tijd om onder de (weeral) kundige leiding van Jelle de ruines in te gaan. Nu heb ik al veel gelezen over Pompeï en Herculaneum (Ercolano), maar de realiteit is nog veel hallucinanter dan ik dacht. Een dodenstad, opgegraven vanonder as en puimsteen, zonder doden, met zoveel getuigen van menselijk doen, plots verstart, eeuwen onbezocht dan door dieven en schattenjagers. We wandelen onder een stralende zon langs de Basilica, het Forum en de openbare gebouwen, de tempel van Apollo, de tafel der gewichten, de opslagplaats van zoveel gevonden voorwerpen en afgietsels van mensen, door de Triomfboog, langs het huis van de Faun, het Thermengebouw, het grote en het kleine Theater (waar Effata gospels zingt en applaus krijgt!), langs de Via dell'Abondanza naar het huis met de Venus op de schelp. We zoeken de uitgang aan het Amfitheater, die echter verplaatst is, maar met wat zoekwerk (er zijn geen aanduidingen!) vinden we uiteindelijk toch de uitgang. De meesten zijn nog zo moedig om nog even de kathedraal van Pompeï te bezoeken maar dat valt mij erg tegen: van binnen is het gebouw helemaal bekleed met marmer in alle tinten en kleuren, gevlamd en geaderd: een uiting van dominicaanse weelde. En toch is er ook een kapel voor ....Alfonsus de Liguori. Dan is het meer dan tijd om iets te eten: ik houd het bij een ijsje.

's Namiddags bezoeken we **Ciorani**, de plaats waar het eerste kapittel van de redemptoristen werd gehouden en waar de eerste regel, die in Scala was geschreven, werd goedgekeurd. Wij worden er rondgeleid door Claudia, in Nederland geboren en nu werkzaam bij de gemeentelijke diensten van Ciorani: ze spreekt Nederlands met een sterk Italiaans accent en dan nog op een zeer snelle manier, maar ze doet haar best. De vestiging te Ciorani kon gebeuren met de steun van baron Sarnelli wiens zoon ook redemptorist werd en later heilig werd verklaard. Ciorani was en is een rustige plaats, goed voor mystiek leven, daardoor komt hier het noviciaat voor Zuid-Europa, maar het bewijst ook dat de naam die de redemptoristen kregen van *'Jezuieten van het platteland'* niet zo helemaal fout is. In de kerk bevindt zich de urn met de stoffelijke resten van Beato Sarnelli. We bezoeken de eerste kapittelzaal van 1741 en de kamer van Sint Alfonsus waar hij zich terugtrok en zichzelf geselde. Ciorani is nu ook een centrum voor geestelijke oefeningen en meditatie. Ciorani werd zwaar beschadigd door de aardbeving van 1980 en is nog volop in wederopbouw.

Van Ciorani rijden we naar **Materdomini**, waar we ondergebracht worden in het **Hotel San Gerardo**. We hebben zeer mooie kamers met douche met warm water, maar de gezelligheid van Scala is er niet meer: eten op tijd, bediening door kelners, stilte in de gangen. Maar die stilte is relatief want Italië wint van Frankrijk in de Wereldbeker voetbal met 2-1 en dat wordt overvloedig gevierd tot laat in de nacht met lawaai van toeters en bellen en vreugdekreten.

10 juli. Wakker worden in een hotelkamer met een kruisbeeld boven het bed en luisteren naar het geknars van de vaandels met de afbeelding van San Gerardo in de wind geven direct een goed beeld van de sfeer in **Materdomini**, het bedevaartsoord rond de figuur van de jonggestorven heilige redemptorist. De herinnering aan het lawaai van de feestvierders en de vele zwaluwnesten aan de moderne kerk maken het geheel wat minder streng.

We bezoeken de basiliek met het mooie Mariabeeldje, obligaat gevonden door een herder. Gerardus Maiella, geboren in Muro en hier gestorven op de leeftijd van 29 jaar, heeft hier het laatste jaar van zijn leven gewoond als portier, had dus veel contact met de mensen en was al een levende legende geworden toen hij stierf. Nu is het een druk bezocht bedevaartsoord naar zijn graf: de **Tomba di San Gerardo**. Basiliek, klooster en dorp werden wel zwaar geteisterd door de aardbeving van 1980 en veel van wat we zien is reconstructie of nieuwbouw. Die aardbeving duurde slechts 1'20", maar de schade in heel deze streek was enorm en er waren veel slachtoffers. De meeste schade is nu wel hersteld, maar de sporen, bijvoorbeeld onder de vorm van noodbarakken, zijn nog zichtbaar. In het **Museo Gerardino** zijn er afbeeldingen van het leven van San Gerardo en zijn wonderen o.a. van een duiveluitdrijving bij een vrouw met zijn gordel. Ook de hardheid en gestrengheid van het leven komt hier naar voor: de leuze *'Gedenk uw uitersten en u zult in eeuwigheid niet zondigen'* jaagt de mensen schrik aan over dood, hemel, hel en oordeel, het geseltuig en de dijband (cilicium) en de doornenkroon in pinnekensdraad (!). Er zijn allerhande gewijde voorwerpen en kledij uit de tijd van San Gerardo, en schilderijen van de heilige: hoe recenter, hoe jonger en devoter hij er uit ziet!

We bezoeken de nieuwe kerk met boven het altaar een vreselijk vervormde Christus (en zeggen dat de kruisweg van Servaes geen genade vond!) en een wat ingewikkelde doopvont, de ruimten vol ex-voto's en geschenken uit dankbaarheid, de zaal die herinnert aan het feit dat San Gerardo nu ook beschermheilige is van kinderen en zwangere vrouwen voor de Regione Campania en tenslotte de *'eeuwigdurende'* kerststaltonoonstelling met kerstliedjes gezongen door de smurven (dixit Fons). We eten in de Casa del Pellegrino (worst in alle vormen, verdura of gestoomde andijvie, pasta en penne en andere lekkere dingen) en André en Guido zijn blijkbaar door het museum zo aangegrepen dat ook zij herinneringen uit hun opleiding tot redemptorist opdiepen.

's Namiddags bezoeken we **Lioni** en **Sant'Angelo dei Lombardi**. Beide dorpen zijn ook zwaar beschadigd door de aardbeving van 1980 en zijn nu grotendeels hersteld. In **Lioni** bezoeken we de moderne koepelkerk (in de oude kunnen we niet lang blijven want er is een begrafenis) met een prachtige Sacramentskapel en een mooi versierde koperen poort, waarop ook het Effatawonder is afgebeeld! Het piramidevormige oorlogsmonument legt de nadruk op het verhaal van Kaïn en Abel en op het verdriet van de mensheid: nu eens geen verheerlijking van het vaderland ... Jelle kan zijn belofte van een bezoek aan een zeer goede ijssalon niet waarmaken: het is er sluitingsdag! In **Sant'Angelo dei Lombardi** moeten we even wachten tot de jonge pastoor de biecht heeft afgenomen van een vrouw (in volle kerk!). De kerk is feitelijk een kathedraal met bisschopszetel: in Italië is een bisdom dikwijls te vergelijken met een dekenij bij ons! Dus wordt hier de Heilige Olie bewaard voor het bisdom. Het nieuwe orgel is opmerkelijk: het heeft 1500 pijpen en wat nog opmerkelijker is: er is geen preekstoel! We ontsnappen nog juist aan een bezoek aan de bisschop en zoeken lafenis in een gezellige bar met milkshake amarena, gifgroene sorbet, koffie, cola en reuzegrote ijsbekers. Dan terug naar Materdomini, maar we zwaaien nog even naar de Casa de reclusio (de gevangenis). In het hotel verfrissen we ons, is er avondeten onder toezicht van de gediensstige, sluwe kelner, ober en barman *'Hophophop'* Manuel en dan is er vrije babbeltijd.

11 juli. Via Laviano dat deels nog een houten dorp is: er waren hier in 1980 meer dan 300 doden, dat is 20% van de bevolking, rijden we naar **Muro Lucano**. De chauffeur vergist zich even van weg en moet dan meer dan 1 kilometer in achteruit, bergaf, door de haarspeldbochten van een smalle weg. Ik heb meer zin om *'Nader bij U, mijn God'* te zingen, maar de chauffeur brengt alles zonder aarzelen tot een goed einde en krijgt een verdiend applaus. Hetzelfde applaus verdient hij voor de slecht één minuut durende overtocht over een smal bruggetje tussen de regio's Campania en Basilicata. Muro, met zijn 8000 inwoners, werd gesticht in de 9de eeuw en kijkt terug op bewoning door de Longobarden en de Noormannen. Er is een oud Capucijnenklooster maar vooral is Muro de geboorteplaats van Gerardus Maiella en is als dusdanig meer Gerardusdorp dan Materdomini. Muro ligt als een arendsnest op een vooruitspringende rots en daar heel bovenop staat een standbeeld van San Gerardo. Michaël, simpele ziel uit Muro, leidt ons door zijn stad, eerst naar de kapel waar San Gerardo werd gedoopt. Dan is het meer dan tijd voor een terrasje met vino spumante, cola, caffè con grappa, acqua brisante en gratis pizza met mozzarella en tomaten! De San Andreaskerk was de kerk waar San Gerardo naar de mis kwam en in het huidige

'Oratorio' zou San Gerardo de kleermakersstiel hebben geleerd. Nu hangt er een afbeelding van de Maria van Pompeï: 'Rosario' of 'van de Rozenkrans'. We gaan verder naar het vermoedelijke geboortehuis van San Gerardo in de 9de eeuwse wijk Piazzello en dan langs het kleine brugje over de kloof waarover San Gerardo naar de kapel **Santa Maria delle Grazie** ging om er te bidden. Daar picknicken we in de zon op het pleintje bij de kapel: die picknick kost mij een gebroken tand... De kapel is na de aardbeving 'il sismo' volledig gereconstrueerd op de plaats Copadagiano, naam die zou verwijzen naar een oud heidens heiligdom. In die kapel houden wij een **tweede viering**. Op deze plaats bijeengekomen, trachten we één van geest te zijn onverdeeld van hart: dat in ons midden liefde woont... Guido spreekt over tijden die veranderen, over nieuwe manieren van geloven, gevolg van de secularisatie. Je kunt proberen dat tegen te houden, of je realiseert je dat we het christendom niet opnieuw moeten uitvinden, maar het alleen een nieuwe gestalte moeten geven. De congregatie van de redemptoristen is ook ontstaan toen tijden veranderden maar nu worden de kloosters leger en leger. En welke rol kunnen wij als leken spelen in dat nieuwe geloven? Welk model moeten we volgen? Guido vraagt ons te luisteren naar de 'basispreek van de redemptoristen': Jezus in de synagoge in Nazareth. André leest uit Lucas 4, 17-21: "... Hij heeft mij gezonden om aan armen de Goede Boodschap te brengen, ...". Met nadruk leest hij uittreksels uit de **Constituties van de congregatie** over het aan armen de blijde boodschap brengen (art. 3-5), over de heilsverkondiging (art. 6,8 en 12) en over de gemeenschap (art. 21). 'Niemand kan dit aan als hij alleen blijft staan', zingen we voor het Tafelgebed. 'Pace a te' zegt de oude kosteres bij de vredeswens: zo doof is ze nu blijkbaar ook niet! We bidden tot Hem, 'groter dan ons hart' en maken het stil, om te eindigen met een Marialied: 'leid ons bij de hand'. De omhaling zijn we weeral vergeten. De terugreis naar Materdomini verloopt zonder incidenten, recht naar de verfrissing van een ijsje op een straaterras, avondmaal bij Manuel en de gebruikelijke babbeltijd.

12 juli. Bezoek aan **Deliceto**, een stad op een vooruitgeschoven heuvel in de regio Apulië (Puglia). Het is vanuit Materdomini twee uur met de bus over Lioni, Calitri en Candela naar een totaal andere streek, de graanshuur van Italië. We worden er bijna feestelijk ontvangen door Antonio (Antoine!) en padre Francesco, want zoals later blijkt uit een kleine affiche, verwachten ze hier 23 redemptoristen uit België, Frankrijk en Nederland. Is dat dan misschien een kijk in de toekomst met al die leken en dan nog vrouwen ook in de groep? San Gerardo heeft hier 5 jaar gewoond en blijkbaar valt het hier zwaar te verteren dat Materdomini de kern van de San-Gerardoverering is geworden. Alle aandacht is gericht op een klooster **Santa Maria della Consolazione** buiten de stad, dat in 1470 door de augustijnen werd gesticht, door Sint Alfonsus in 1744 als 3de klooster werd ingericht en in 1864 werd opgeheven. Vanaf 1993 woont er nu een communauteit van elf contemplatieve ('no clausura') religieuzen en leken 'Oasi della Pace' geïnspireerd op Medjugorje, gekleed in habijt, en met als leuze: 'Ora et Labora'. We bezoeken dit klooster met padre Francesco, die een vroegere redemptorist blijkt te zijn en ons wil overtuigen van de belangrijkheid van Deliceto: wie teveel wil bewijzen, bewijst niets! Door zijn woordenvloed én zijn uitzicht doet hij mij bovendien denken aan de hoofdrolspeler uit de film 'La vita è bella' Belangrijk is wel dat Sint Alfonsus hier de *Theologia moralis universalis* heeft geschreven, dat broeder Vito Curzio hier ook een tijdlang heeft geleefd en hier begraven ligt en vooral dat San Gerardo hier was gedurende de vijf belangrijkste jaren van zijn leven. We dalen af naar de grot van de Beato Felice die door San Gerardo werd gebruikt, bezoeken de kleine kapel in Napolitaanse barok van San Gerardo (waar we het 'Laudate omnes' zingen en waar groepsfoto's worden gemaakt), de oude sacristie, de kamer van Sint Alfonsus, de oude refter, een model van cel van San Gerardo Maiella en de kapel met een Ecce Homo (geschilderd door San Gerardo) waar de eeuwigdurende aanbidding plaatsvindt.

We eten stroccoli en een fruitschotel in het Ristorante Ballarò buiten Deliceto, om dan de kerk van **S. Anna e Morti**, de kerk 'Madre', en het museum te bezoeken. Het wordt me iets teveel van het goede en gelukkig bezoeken we ook nog onder leiding van Antonio, van toren tot kelder, het indrukwekkende Noormannenkasteel uit de 11de eeuw dat nu in heropbouw is. Zoals padre Francesco heeft gevraagd zal ik het bezoek aan Deliceto bewaren in hart en geest, om des te meer onze 'Voor de vrijheid heeft Hij ons vrijgemaakt' te waarderen. In Deliceto verkopen ze op de markt wel lekkere kaasjes!

Terug naar het hotel in Materdomini, verfrissen, avondmaaltijd met forel (die van Els heeft een 'heiligenblik!') en inpakken, want morgen vertrekken we weer naar Vlaanderen. Bij de evaluatie bieden we aan Jelle en Ageeth een weekend voor grondige kennismaking met Effata en Gent aan: hij heeft het verdiend! Guido verwoordt het zo: "Nu heeft de theorie vlees en beenderen gekregen,

maar voor Effata is Sint Alfonsus vermoedelijk belangrijker.” En de groep vond het verblijf in Scala inniger, maar dat is waarschijnlijk omdat we meer als Effatagemeenschap reizen dan als afzonderlijke bedevaartgangers. Misschien gaan we een volgende keer mee met Henk om een morgenwandeling te maken vanuit Scala naar Maria del Monte om er de zonsopgang mee te maken.

13 juli. Henk, Jelle, Mat en An en Marianne vertrekken op trektocht: we staan er dus weer alleen voor. Aan het graf van San Gerardo in de basiliek hebben we onze **derde viering**. Lut heeft haar pelgrimsstaf feestelijk versierd en legt die voor het graf. We zingen: *‘Lied aan het licht’*, waarbij mij weer de woorden: *‘niet uit elkaars genade vallen’* diep raken. Guido wijst er op dat Sint Alfonsus in deze basiliek slechts een klein zijkapelletje heeft. San Gerardo spreekt de volksmensen aan: hij wilde een heilige worden. Sint Alfonsus was een zoeker, hij twijfelt, hij raakt de volksmens niet zo met zijn mooie liederen en zijn theorieën: wat doe je nu, 250 jaar later mee? Al zijn werken, meer dan 110, zijn voorbijgestreefd. En toch kunnen we heel veel leren van zijn zorg om de mensen bij Jezus te brengen: niet eeuwigdurend, wel 5 minuten per dag, zonder wierook, met kleine gebeden in een klein boekje. Om zo God nabij te brengen dat we daar mee kunnen leven in moeilijke dagen en naar de toekomst toe. Guido leest verder uit de **Constituties** over de veerkracht en nieuwe wegen van verkondiging van het evangelie (art. 15). We zullen die steun nodig hebben in het komende moeilijke, zware jaar waar we meedenken hoe we een gepassioneerde zorg voor mensen gestalte kunnen geven in deze tijd. André leest uit Lucas 10, 17-22 over de 72 leerlingen die opgetogen terugkomen en Jezus die zijn Vader dankt omdat die dingen zijn geopenbaard aan kleinen. Ook Alfonsus en Gerardus hebben getracht te zoeken wie Jezus is en er zijn daardoor wonderbare dingen gebeurd: er was een tijd dat dit gebeurde door priesters en religieuzen, nu door iedereen want *‘Hij is ons nabij’*. Onze vredeswens is héél emotioneel, een bron van kracht en moed en zeker weten en we danken omdat onze Heiland al zolang met ons is meegegaan. Is er een passender slot van deze bijbelse reis dan aan Maria te vragen: *“Leid ons bij de hand”*?

We hebben wat moeilijkheden bij het inchecken van onze bagage door een defecte transportband (neen, het is niet de schuld van Elien!), maar uiteindelijk komt alles weer in orde. Na een rustige vlucht, met één uur vertraging, landen we in Zaventem. De trein brengt ons in spoedtempo terug naar Gent: de reis is voorbij, het echte werk van het moeilijke zware jaar kan beginnen.

Wouter, maandag 17 juli 2006